

PROMENE ZAKONA U OBLASTI
VISOKOG OBRAZOVANJA

Promene zakona u oblasti visokog obrazovanja

Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja objavilo je predloge nacrtu Zakona o izmenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju, kao i nacrt Zakona o studentskom organizovanju.

Predložene izmene Zakona o visokom obrazovanju odnose se na način imenovanja članova Nacionalnog saveta za visoko obrazovanje i Nacionalnog akreditacionog tela, koje iz nadležnosti Vlade Republike Srbije prelazi u nadležnost Narodne skupštine, te se formira i Komisija za odlučivanje po žalbama kao poseban organ Nacionalnog akreditacionog tela.

Naime, odlučivanje po žalbama u postupcima akreditacije visokoškolske ustanove, odnosno studijskog programa, za sada je u nadležnosti Nacionalnog saveta za visoko obrazovanje, dok u prvom stepenu odlučuje Nacionalno akreditaciono telo, što dovodi do toga da nije ispunjen standard njegove nezavisnosti, kako je to propisano Evropskim standardima i smernicama za obezbeđenje kvaliteta u visokom obrazovanju (ESG). U skladu sa tim, opisane izmene predložene su u cilju uspostavljanja nezavisnosti navedenih organa u postupanju, te obezbeđenja kvaliteta u visokom obrazovanju, a kako bi Republika Srbija ponovo stekla status punopravnog člana u okviru Evropske asocijacije za obezbeđenje kvaliteta u visokom obrazovanju (ENQA), koji je izgubila u februaru 2018. godine i do danas nije uspela da vrati. Konkurs za ponovni prijem u punopravno članstvo ENQA održava se na svake dve godine i narednu mogućnost za povratak u status punopravne članice Republika Srbija će imati 2022. godine.

Pored toga, izmene i dopune Zakona o visokom obrazovanju predložene su i za studijske programe u oblasti teologije tradicionalnih crkava i verskih zajednica, gde će sada opštim aktom visokoškolske ustanove kao uslov za izbor u zvanje nastavnika i saradnika i obavezan uslov za zasnivanje radnog odnosa nastavnika moći da bude predviđena saglasnost nadležnog organa crkve ili verske zajednice, koja takođe može biti predviđena i kao uslov za upis na akademski studijski program (osnovnih, master ili doktorskih studija).

Dodatno, predlogom nacrtu izmena i dopuna Zakona o visokom obrazovanju produžen je rok za završetak studija studenata koji su studije upisali prema propisima koji su važili do 10. septembra 2005. godine, i to u trajanju od jedne školske godine.

Istovremeno sa objavljivanjem predloga izmena i dopuna Zakona o visokom obrazovanju, Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja objavilo je i nacrt novog Zakona o studentskom organizovanju. Donošenje takvog propisa je kroz obrazloženje predloga Zakona opravdano time da su odredbe koje sadrži Zakon o visokom obrazovanju, a koje se odnose na studentsko organizovanje, suviše opšte, što je dovelo do toga da je praksa na univerzitetima i fakultetima širom zemlje potpuno različita, a što potom dovodi do ugrožavanja prava studenata na organizovanje, kao i da većina zemalja u regionu ima poseban propis koji se odnosi na studentsko organizovanje, a da je navedeno potreba i sa stanovišta usklađivanja našeg i evropskog zakonodavstva.

Predlogom Zakona o studentskom organizovanju, kao oblici studentskog organizovanja, predviđeni su: studentski parlamenti, studentske konferencije, i to: Studentska konferencija univerziteta i Studentska konferencija akademskih strukovnih studija i visokih škola (čije je postojanje i do sada bilo predviđeno po odredbama Zakona o visokoškolskom obrazovanju), te studentske organizacije, čije bi postojanje prvi put bilo uređeno jednim zakonskim propisom, sa proklamovanim ciljem da unapredi uslove za lični i društveni razvoj studenata, njihovo uključivanje u život akademske zajednice, bolje informisanje i uključivanje u donošenje odluka koje se na njih odnose.

Nacrt Zakona o studentskom organizovanju pravi razliku između dva tipa organizacija – „studentske organizacije“, koja se upisuje u registar udruženja građana i čije članstvo čine isključivo studenti, te čiji su ciljevi usmereni na studente i „organizacije za studente“, koje predstavlja svako udruženje koje je upisano u registar, a čiji su ciljevi, između ostalog, usmereni i na studente. Takođe, predviđa se i osnivanje Nacionalnog saveza studentskih organizacija, sa ciljem ostvarivanja zajedničkih interesa i pune reprezentativnosti studenata.

Kada su u pitanju studentske konferencije, nacrt Zakona o studentskom organizovanju se detaljno posvećuje njihovim nadležnostima, funkcionisanju i finansiranju (što do sada nije bilo slučaj u odredbama Zakona o visokom obrazovanju), naglašavajući da je njihova oblast delovanja pre svega usmerena na razmatranje pitanja od zajedničkog interesa za unapređenje visokog obrazovanja u Republici Srbiji (npr. ocena studenata o studijskim programima, odnos teorijske i praktične nastave, procena preporučene literature, procena utvrđenih ESPB bodova i slično). Takođe, Zakon se detaljnije posvećuje i uređenju funkcionisanja studentskog parlamenta, kao organa čiji je cilj zastupanje i zaštita interesa i prava svih studenata, a sa ciljem da se obezbedi njegova samostalnost, budući da je nesamostalnost i zloupotreba prava studenata kroz studentski parlament bila prepoznata kao jedna od najvećih mana dosadašnjeg sistema. Sada se detaljnije regulišu uslovi za rad studentskog parlamenta koje je visokoškolska ustanova dužna da obezbedi – prostor, finansijska sredstva i ostali uslovi, a naročito postupak izbora za studentski parlament. Predviđeno je i učestvovanje studenata u stručnim organima i njihovim telima u visokoškolskoj ustanovi u proporciji od 20% u odnosu na ukupan broj članova, kao i mogućnost predlaganja kandidata za organ poslovođenja visokoškolske ustanove.

Predlog obeju opisanih propisa bio je na javnoj raspravi do 17. aprila 2021. godine i u narednom periodu se očekuje objavljivanje izveštaja o sprovedenoj javnoj raspravi, čiji su učesnici bili predstavnici Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, osnovanih studentskih konferencija, parlamenata, te predstavnici akademske zajednice i stručne javnosti i sva zainteresovana lica.

